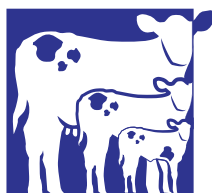

Nauwelijks kalveruitval bij familie Derks in Beuningen

‘Vlotte start met uiterste zorg is het belangrijkste’

Het project Jaar van het Kalf loopt op zijn eind. In deze laatste bijdrage blikt Melkvee terug. Bovendien nemen we een kijkje bij de familie Derks in Beuningen (GD), die een kalveropfok ‘volgens het boekje’ voorstaat. Door strak management groeien de dieren er als kool en komen problemen er nauwelijks voor.

Jaar van het kalf

Over het project

Melkvee besteedde een jaar lang extra aandacht aan alle aspecten rondom een efficiënte kalveropfok. De verschillende onderdelen kwamen maandelijks aan bod in dit blad, evenals de uitgebreide enquête die de redactie hield en die 700 boeren hebben ingevuld. Nieuwsgierig naar alle leermomenten van de deelnemers of voor extra informatie, zie www.melkvee.nl/jaar-van-het-kalf.

Net onder knooppunt Ewijk – een door filezers veel gebruikte term – boert de familie Derks op haar melkveebedrijf De Ficary. Het erf oogt opvallend netjes. Wilfried Derks zegt dan ook een goed imago te willen uitstralen. „Burgers zien het erf, de buitenkant van de stal, de omgeving rond je bedrijf. Dat is waarmee zij hun beeld vormen over het buitengebied, over de agrarische sector. Als melkveehouder ben je dus medeverantwoordelijk voor dat beeld.”

In de stal liggen koeien vredig herkauwend op koematrassen, bedekt met kalk en zaagsel. Ventilatoren staan uit. Er is voldoende trek van verse lucht op de gemiddeld 22 graden warme, nazomerse dag. Het is in de stal zelfs beter vertoeven dan buiten. Waar Wilfried zich vooral richt op het melkvee, neemt zijn vrouw Sylvia het jongvee onder haar hoede. „Ik begin 's morgens met het aanmaken van kalvermelk, voeren, vegen van boxen van de pinken en opstrooien van de strohokken bij de dieren tot vier maanden oud.” Vervolgens controleert ze driemaal daags of er iets opvalt aan de dieren. „Ik let op diarree, de ogen van het kalf of een snellere ademhaling. Vooral in de herfst. Dan ben ik gespitst op longproblemen”, vertelt ze gedreven.

Onbeperkt koude melk

In december 2015 is de familie gestart met het onbeperkt verstrekken van koude melk aan de kalveren na de biestperiode. Alle

speenemmers worden in de morgen gevuld, nadat Sylvia ze grondig heeft schoongemaakt met zeep en warm water. Als de bodem in zicht komt – zo tegen de avond – wordt de melk aangevuld. Voordat ze dit systeem in gebruik namen, dronken de kalveren tweemaal daags in totaal 5 à 6 kilo aangemaakte warme melk. Nu drinken ze gemiddeld ruim 8 kilo melk per dag. „Met dit systeem boots je een koe veel beter na, die geeft ook gedurende de hele dag melk, wanneer het kalf zin heeft. Omdat de melk is aangezuurd, is het langer houdbaar en smaakt het ook nog eens lekkerder. Tenminste, dat is ons verteld”, lacht Wilfried. Jongvee krijgt na twee maanden volop water, hooi en muesli gevoerd. Na ruim een half jaar voeren van koude melk kijkt de familie tevreden terug. „Nagenoeg geen problemen.” Dreigt een kalf diarree te krijgen, dan maakt de melk plaats voor water en elektrolyt. „Deze uitzondering mag hooguit 12 uur duren, daarna krijgt het kalf weer gewoon melk. Dat werkt altijd.”

Vlotte start belangrijk

De gemiddelde groei nam in zes maanden toe met gemiddeld 5 kilo per maand. Na het spenen groeien enkele kalveren tot 10 kilo extra per maand. Rick: „Zelfs als ze lichter ter wereld komen, groeien ze door tot een gemiddeld gewicht rond het inseminatiemoment. We hadden vier maanden terug een tweeling vaarzen, beide 'te licht'. Nu vallen ze al minder op in de groep. We meten het

gewicht van de kalveren best nauwkeurig, sinds we meedoen met een proef van Agri-firm. Zij willen weten of hun voerstrategie voor kalveren slaagt.”

Voor een nagenoeg probleemloze opfok is 'een vlotte start met uiterste zorg' volgens Wilfried het belangrijkste. „Binnen een uur minimaal 2 liter biest verstrekken, in totaal drie keer per dag. Dat gaat als volgt.” De melkveehouder schuift iets meer naar voren, alsof hij zijn woorden kracht bij wil zetten. Dit is een ogenschijnlijk belangrijk item voor hem. „Zodra een koe gekalfd heeft, loodsen we haar zo snel mogelijk naar de robot. De biest meten we op kwaliteit. Als de kwaliteit niet voldoende is, vullen we het aan met colobis van Nutrifeed. Opslaan van biest doen we in af te sluiten maatbekers in de koelkast. Opwarmen gebeurt in warm water. 's Nachts nemen we een paar uur rust. Kalft een koe, dan mag ze het jonge dier zelf zogen. Een paar uur later nemen wij het weer over.”

Extra krachtvoer

In de laatste week van de droogstand komen de koeien in een strohok naast het ligboxgedeelte. Daar krijgen ze extra krachtvoer. „Zo heeft de koe net dat beetje meer energie”, aldus Rick. „Ook het kalf heeft er baat bij. Hoe gemakkelijker het afkalven, hoe sneller een kalf kan gaan staan en drinken. Daarnaast is de biest van betere kwaliteit wanneer de energiebalans van het moederdier goed is.” ►

Bedrijfsgegevens

Wilfried (48) en Sylvia (45) Derks uit Beuningen (GD) hebben twee kinderen: Rick (15) en Janine (17). Ze runnen een bedrijf op 67 hectare, waarvan 12 hectare maïsland en de rest grasland is. Met 120 melkkoeien, die een rollend jaargemiddelde van 9.300 kilo melk met 4,54 procent vet en 3,60 procent eiwit realiseren. De tussenkalftijd van de koeien bedraagt 400 dagen en het celgetal is stabiel rond de 100. De kalversterfte bedraagt zeven op de 100 dieren. De BSK van de vaarzen is 45 en de verwachte afkalfleeftijd is 24,5 maanden.

'Melkveehouders overschatten zichzelf'

Uit onderzoek van Melkvee.nl onder 500 deelnemers is gebleken dat melkveehouders het aantal kalveren dat per jaar sterft op het eigen bedrijf onderschatten. Zelf ramen ze dat aantal op 6,4 procent. Jaarlijks sterft echter 13 procent van de kalveren. Op 13,6 procent van de bedrijven is het aantal kalveren dat jaarlijks stierf zelfs hoger geworden de laatste vijf jaar. Ook bleek dat er pas tot maatregelen en veranderingen wordt overgegaan, wanneer de ondernemer inzicht krijgt in het kalversterftcijfer en zich realiseert dat de situatie vraagt om verbetering. Een collega, buurtbewoner of omstander kan wel zeggen dat iets moet verbeteren, maar het besef van de situatie is bepalend voor de managementkeuzes. Dat lijkt ook logisch, maar het zegt veel over de motivatie van melkveehouders en waarom het kalversterftcijfer al jaren niet omlaag gaat. De resultaten laten ook zien dat melkveehouders zichzelf gemiddeld overschatten als het gaat

over kennis en inzicht in diergezondheid en voedingsmaatregelen. Lang niet alle melkveehouders reageren bijvoorbeeld op kenmerkende symptomen van een ziek of verzwakt kalf. In plaats van ingrijpen als het dier de oren laat hangen en minder voeding opneemt, geven de geënuqueterden aan dat ze een dier pas anders gaan behandelen als de vaste mest verandert in diarree of wanneer het dier gaat zweten (koorts heeft) en flink hoest. Opvallend is dat 36,1 procent van de melkveehouders aangeeft dat kalveren in hun beleving geen pijn kunnen lijden, omdat ze geen besef hebben. Hoe hoger de opleiding van de melkveehouder, hoe meer hij of zij openstaat voor advies en kennis van een specialist. Bedrijven die het succesvolst blijken in een gezonde opfok, hebben gemeen dat

zij samen met derden een plan opstellen met doelen om te realiseren en daar vervolgens planmatig aan werken. Een tweede overeenkomst is het investeren in praktische maatregelen om arbeid te verlichten. Juist de simpele veranderingen blijken effectief. Zoals een schone/vuile ruimte inrichten voor het aanmaken van melk en het schoonmaken van de melkemers en spenen. Hygiëne in en rond de kalverbox/-iglo, een kalverdek, een rubbermat op het beton die makkelijker schoon te maken is, een poster ophangen met de symptomen van een gezond en een minder gezond kalf, het zijn allemaal ideeën van boeren zelf. Ze kosten weinig geld en leveren wel een hoop werkplezier en een verbetering in gezondheid op.

De melkkoeien krijgen een ruwvoerrantsoen dat bestaat uit 65 procent kuilgras en 35 procent maïs, aangevuld met 3,5 kilo eiwitbrok en een kilo maïsmeel. In de opstartfase komt daar tot een kilo eiwitbrok plus 6 kilo productiebrok met propyleen bij. In de krachtvoerbox wordt dit aangevuld met een maximale gift van 6 kilo extra productiebrok, afhankelijk van de melkgift van de koe. Na 60 dagen neemt de extra brokgift af, aan de hand van de hoeveelheid melk die de koe produceert. Gist om pensverzuring tegen te gaan en weerstandsmaterialen maken het rantsoen compleet. De droge koeien krijgen

een rantsoen bestaande uit derde snede gras, stro, maïs, droogstandmineralen, magnesiumoxide en gist. Geen krachtvoer.

Belgische Blauwe

Omdat Derks alle vaarskalveren aanhoudt en gesekt sperma bij de vaarzen gebruikt, raakten de stallen het afgelopen halfjaar behoorlijk vol. Om die reden maken ze nu volop gebruik van Belgische Blauwe-stieren. Rick bepaalt het inseminatiemoment van de pinken aan de hand van de kruishoogte. „Ze moeten 1,35 meter hoog zijn. Het muurtje in de

pinkental is precies die maat, dus we hoeven alleen maar te vergelijken en in te schatten of de conditie past bij de hoogte.“ Het streven is een inseminatiemoment van 13 maanden. Derks maakt gebruik van CRV's Drachtwacht – daarin worden inseminaties, drachtcontrole en stierkeuzebegeleiding gecombineerd – en wil op termijn ook het Ovalert-tochtigheidsdetectiesysteem aanschaffen, maar wacht daarvoor eerst op financieel betere tijden. „Tot die tijd komt een ki-medewerker iedere 14 dagen om koeien te scannen. Op dracht, afwijkingen of om te bepalen of een koe toe is aan inseminatie.“ ■

Leermomenten Jaar van het Kalf-deelnemers

De tien Jaar van het Kalf-deelnemers kregen net dat steuntje in de rug om puntjes op de i te zetten. Dat is de feedback die ze geven nadat hun kalveropfok en de maatregelen die ze namen een jaar lang zijn gevolgd.

John Kruitbosch (van kalf Blaarkop 69): „Hygiëne is altijd belangrijk, maar het schoonmaken van de spenen van de emmers doen we nu toch wat vaker. Dat scheelt wel diarree.“ Stierkalfjes die weg moeten, apart zetten van de vaarskalfjes – vuile weg, schone weg-principe – zat al in de planning en is nu ook daadwerkelijk gerealiseerd, vertelt hij. Hij heeft ook activiteitsmeting geïntroduceerd bij het jongvee. „Loopt als een tierelier.“ En waar hij heel blij mee is:

de kalverdekjes. „Die bodywarmers zijn echt een must de eerste tien dagen.“

Ook Joke Oudenampsen (van kalf Christa 36) noemt de kalverdekjes als pluspunt. „Dat werkt echt heel goed, ze groeien een stuk beter in de koude periode.“ Verder zegt ook zij de werkwijze niet veel te hebben veranderd. Wel is ze zich ervan bewust geworden hoe snel kalveren kunnen groeien. „Ik wist niet dat ze zó snel zó zwaar konden worden. Ze worden heel snel groot en kunnen dus sneller over op ander voer. Daar kijken we nu iets gerichter naar.“ Wat ze ook heeft geleerd, is dat kalveren in de eerste keer wel 4 liter biest kunnen opnemen. „We gaven altijd al direct 2 liter biest, nu proberen we de eerste keer 4 liter.“

Como Zwikker (van kalf Jansje 142) kijkt op zich positief terug op het project, het maandelijks meten en wegen van een kalf. „Normaal meet ik een kalf alleen rond het insemineren. Ik vond het wel leerzaam, ook om te lezen waar anderen tegenaan lopen.“ Maar op zich draaide het bij hem wel goed, zegt hij. „Ik was altijd al vrij precies, koeien en kalveren moeten top zijn. Het enige wat ik nog ga veranderen, is een bak maken onder de hooiruif zodat er geen hooi in de mest valt.“ Dit om coccidiose te voorkomen. „Dat hebben we hier af en toe.“

Op www.melkvee.nl/jaar-van-het-kalf staan de groei en de ontwikkeling van de tien kalveren beschreven.